

5 FORMER FOR MOTIVATION

Motivation er ikke bare noget, man har eller ikke har. Forskere fra Center for Ungdomsforskning (CeFU) har udpeget fem motivationsformer blandt elever. Opdag her, hvilke orienteringer du og dine kolleger selv bringer i spil i undervisningen.

AF

specialkonsulent Signe Mette Jensen
og kommunikationskonsulent
Maria Holkenfeldt Behrendt

Q&A

I UDSKOLINGEN står spørgsmålet om unges motivation for læring centralt. Derfor taler vi også om, at eleverne simpelthen mangler motivation og bliver skoletrætte. Men mener vi det samme, når vi taler om motivation og unge, der er umotiverede? For motivation er ikke en entydig størrelse, og unge bliver ikke nødvendigvis motiverede på samme måde.

Det viser et forskningsprojekt fra CeFU. Her er forskerne nået frem til, at motivation snarere skal forstås som forskellige orienteringer, forskellige interesser og forskellige måder at lære på. Og med begrebet motivationsorienteringer belyser forskerne nogle af de nuancer, der er på spil i mange undervisningssituationer.

Bliv bevidst om orienteringerne

Ud fra unge udskolingselevs egne fortællinger er forskerne fra CeFU nået frem til i alt fem forskellige motivationsorienteringer. Du kan ikke som lærer nødvendigvis placere den enkelte elev præcist indenfor én af de fem orienteringer, da samme elev sagtens kan blive motiveret på flere forskellige måder. Men du kan overveje, om din undervisning giver mulighed for at tilgodese dem alle.

Bevidstheden om de fem motivationsorienteringer kan bruges til at stille skarpt på, hvilke motivationsorienteringer der særligt er til stede i din og dine kollegers undervisning, og hvordan I kan skabe mulighed for, at flere former for motiverende undervisning kommer i spil. Så lærer flere elever mere. /

HVAD ER DE STØRSTE MOTIVATIONS-UDFORDRINGER? OG HVOR AFGØRENDE ER LÆREREN FOR ELEVERS MOTIVATION?

Få svar på det og andet fra lektor Mette Pless fra Center for Ungdomsforskning på Aalborg Universitet, der står bag undersøgelsen af unges motivationsorienteringer.

Hvad er motivation?

"Når vi traditionelt taler om motivation, taler vi om det som noget, der er knyttet til enkeltindivider eller grupper - og om, at de har meget - eller ofte for lidt - motivation. Vores forskning peger på, at motivation ikke er noget, eleverne har eller ikke har. Det er en dynamisk størrelse, der opstår, udvikles eller hæmmes i mødet med forskellige situationer. Fx læringssituationen i skolen."

Hvor afgørende er læreren for elevs motivation?

"Lærerne spiller en helt central rolle, viser både vores og mange andre undersøgelser. Taler vi fx relationer, giver læreren eleverne mulighed for at føle, at de hører til - både som enkeltindivider og i klassefællesskabet. Det er læreren, der slår stemningen an. Desuden er læreren det filter, eleverne oplever faget igennem. Så læreren skal både interessere sig for eleverne som mennesker og være engageret i fagene og i, at eleverne lærer noget. Læreren skal kort sagt sælge skolens projekt."

Kan man tale om umotiverede elever?

"I vores forståelse kan man ikke. Men måske er eleverne ikke altid motiverede for det, læreren gerne vil have. Så det, man bør interessere sig for, er at finde ud af, hvorfor eleverne ikke virker motiverede. Carl kan fx syne umotiveret med sin tilbagelænedede attitude og hættten over hovedet, men i virkeligheden forsøger han at skjule, at han synes, det er svært, og at han ikke magter endnu et nederlag. Så læringsmiljøet er altså afgørende."

Er der nogen former for undervisning, som man bør lægge ekstra vægt på, hvis man skal sikre, at alle elever motiveres?

"Der findes desværre ikke nogen patentløsning. Det handler langt hen ad vejen om at tage udgangspunkt i, hvor eleverne er. Og det er jo forskelligt fra klasse til klasse og lektion til lektion. Vores undersøgelse viser dog, at eleverne sætter stor pris på variation i både undervisningsformer og motivationsorienteringer."

Hvad ser du som de største udfordringer i forbindelse med motivation i skolen i dag?

"Selvom vi kan se, at der er en række forskellige motivationsorienteringer i spil, er det præstationsorienteringen, der overskygger i dag. Det er et problem, hvis det er den eneste, der er i spil. Det kan skabe udfordringer for de elever, der ligger nederst i hierarkiet - de kan blive demotiverede, hvis de bliver overhalet igen og igen, uden at deres læring også synliggøres. Men også for dem, der ligger i toppen, kan det være en udfordring. De oplever at blive skoleudmattede i jagten på konstant at præstere 'perfekt'." / ➤

VIDEN

Elever

En af de måder, elever motiveres på, er at opnå ny viden om fag eller emner, der har deres særlige interesse. Vidensmotivation handler om nysgerrighed og videbegær hos elever, som er optagede af at forstå deres omverden.

Elevernes nysgerrighed pirres af det anderledes og ukendte, og de bliver motiverede, når den nye viden kan kobles til en forståelse af dem selv eller til deres umiddelbare erfaringer og interesser. Denne form for motivation kan findes hos både de fagligt stærke og de mere udfordrede elever.

Lærere

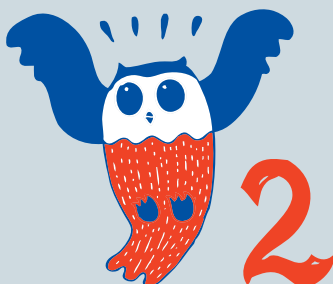
Det vigtige er, at du som lærer sikrer, at der skabes et læringsmiljø, hvor positionen som 'klog', 'nørd' eller 'fagligt interesseret' opleves positivt og gives værdi. Og samtidig er det vigtigt, at du interesserer dig for elevernes særlige faglige interesser, så din undervisning kan pirre og kobles til elevernes nysgerrighed.

“

Det er bare den måde, verden er bygget op på, man kan tænke over.

Alting foregår i fysik og kemi, så det synes jeg bare er sjovt og spændende at tænke på.”

Emil, elev:
Vidensmotivation

MESTRING

Elever

Succesoplevelser og oplevelser med at kunne mestre en læringsituation spiller en stor rolle for mange elever. Faktisk forholder det sig sådan, at jo mere man tror på, man kan klare sig i forskellige sammenhænge, des større er chancerne for, at det rent faktisk lykkes.

Unge, som har gode skoleerfaringer, og som tror på egne evner og har en forventning om, at de kan mestre en opgave, vil typisk være mere motiverede for at yde en indsats. Omvendt kan unge med dårlige skoleerfaringer og lave forventninger have sværere ved at engagere sig, fordi de ikke tror på, de magter opgaven, og/eller frygter at fejle.

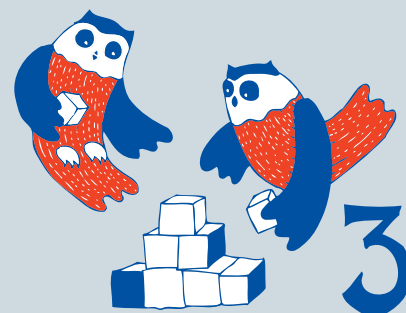
Lærere

Derfor har du som lærer en vigtig opgave med at give alle elever succesoplevelser med en tilpas mængde af udfordringer, som giver muligheder for netop succes og mestring.

“

Det er meget motiverende for mig at have følelsen af, at man er ved en svær opgave, men fatter pointen og kan løse opgaven korrekt. Så føler man, man virkelig kan noget.”

Uddrag af stil:
Mestringsmotivation

INVOLVERING

Elever

At blive involveret i de læreprocesser, som udspiller sig i skolen, kan også virke meget motiverende på elever. Når eleverne bliver medskabere af undervisningen, fører det for nogle af dem til motivation og lyst til læring.

Lærere

Derfor kan det være en ide, at du tilrettelægger dele af din undervisning sådan, at eleverne inddrages og involveres. Du skal stadig rammesætte undervisningen og have en tydelig rolle som lærer, men indtænke elementer, hvor eleverne kan være medskabende og -producerende. Og hvor der gives rum til mere åbne og legende læreprocesser.

“

Det var sjovt, det, vi lavede. Vi fik lov til at komme ud i grupperne, og så stod der, at vi skulle finde ud af det. Vi skulle selv lave det jo og så selv finde ud af det og lære noget om det som en gruppe.”

William, elev:
Involveringsmotivation

PRÆSTATION

Elever

Der er også elever, som er drevet af præstationsmotivation. Det kan fx handle om karakterer. For de elever kobles motivation til individuelle præstationer og til at klare sig godt i elevhierarkiet. Det er oftest elever, som mestrer skolens krav. De bliver motiveret af at måle sig med de andre i klassen og yder en ekstra indsats, når de ved, at deres præstation bedømmes og belønnes.

Lærere

Som lærer kan det altså være en fordel at lade konkurrenceelementer indgå i undervisningen. Og samtidig må du være opmærksom på, at de elever, som ikke oplever, at de opfylder skolens krav, kan blive demotiverede, hvis et stærkt fokus på karaktergivning og præstation er den eneste motivationsorientering, der bringes i spil.

“

Selvfølgelig er der meget, der er ekstremt kedeligt og hårdt at komme igennem. Men man ved godt, at man kan gå hen og trække det til eksamen, og så bliver man bare nødt til at have styr på det.”

Mathilde, elev:
Præstationsmotivation

RELATION

Elever

Mange elever oplever også motivation og lyst til læring gennem relationerne i skolen. Det kan være relationer til dig som lærer, men det kan også handle om relationerne eleverne imellem.

Lærere

Det har betydning, at du som lærer interesserer dig for dine elever - og det handler altså både om deres faglige progression og om deres liv i øvrigt.

For en del elever ser det ud til, at lærernes interesse har en betydning. Når der er gensidig tillid mellem lærer og elever, styrkes motivationen hos nogle elever for at give sig i kast med de faglige udfordringer. Det kan også være deres venner og oplevelsen af at høre til i klassen, som har betydning for, at eleverne har lyst til at lære. Det er derfor vigtigt, at du som lærer har en opmærksomhed både på læringsmiljøet og på, at relationerne er positive og præget af tillid, samt at du får mulighed for at koble det relationelle til det faglige.

“

Lene er også god. Det er lidt mere på det personlige plan, hvor man kan snakke om private ting derhjemme og sådan nogle ting. Det gør bare, at jeg får lettere ved at høre efter.”

Thea, elev:
Relationsmotivation

“

Der er ikke tale om umotiverede unge - det handler om forskellige interesser og måder at lære på.”

FÅ MERE VIDEN

Læs mere
Rapporten 'Motiverende undervisning. Tæt på god undervisningspraksis på mellemtrinnet', EVA, 2014.

'Unge motivation i udskolingen. Et bidrag til teori og praksis om unges lyst til læring i og udenfor skolen' af Mette Pless m.fl., CeFU.